

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej **KOMUNIKAT PRASOWY nr 12/10**

Luksemburg, 23 lutego 2010 r.

Wyroki w sprawach C-310/08 i C-480/08
London Borough of Harrow / Nimco Hassan Ibrahim
Maria Teixeira / London Borough of Lambeth

Rodzic sprawujący opiekę nad dzieckiem pracownika migrującego, które odbywa naukę w przyjmującym państwie członkowskim ma prawo pobytu w tym państwie

Prawo to nie jest uzależnione od warunku posiadania przez rodzica wystarczających środków utrzymania, aby nie stanowić obciążenia dla systemu pomocy społecznej

Rozporządzenie wspólnotowe dotyczące swobodnego przepływu pracowników¹ stanowi, że członkowie rodziny pracownika, który jest obywatelem państwa członkowskiego i jest zatrudniony na terytorium innego państwa członkowskiego mają prawo osiedlenia się wraz z tym pracownikiem bez względu na ich przynależność państwową (art. 10). Stanowi ono również, że dzieci takiego pracownika mają dostęp do powszechnego systemu kształcenia, nauki zawodu oraz szkolenia zawodowego, jeżeli mieszkają na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego (art. 12).

W wyroku w sprawie Baumbast² Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że artykuł ten należy interpretować w ten sposób, że dziecku pracownika migrującego przysługuje prawo pobytu, jeśli zamierza ono odbywać naukę w przyjmującym państwie członkowskim, nawet jeśli pracownik migrujący już nie mieszka ani nie pracuje w tym państwie członkowskim. Zakres tego prawa pobytu obejmuje również rodzica sprawującego faktyczną opiekę nad tym dzieckiem.

Dyrektywą dotyczącą swobodnego przepływu obywateli Unii³ wprowadzono zmiany w tym rozporządzeniu i zastąpiono liczne wcześniejsze akty dotyczące swobodnego przepływu obywateli. Dyrektywa ta stanowi, że wszyscy obywatele mają prawo przemieszczania się na terytorium innego państwa członkowskiego i pobytu w nim jako pracownicy, studenci lub osoby posiadające pełne ubezpieczenie zdrowotne i wystarczające środki utrzymania, aby nie stanowić obciążenia dla systemu pomocy społecznej. Dyrektywą tą uchylono art. 10 rozporządzenia dotyczący prawa pobytu członków rodziny pracownika migrującego, zastępując go prawem pobytu członków rodziny obywateli spełniających przesłanki pobytu. Nie uchylono nią jednak art. 12 rozporządzenia dotyczącego prawa dostępu do systemu szkolnictwa. Dyrektywa stanowi również, że wyjazd lub śmierć obywatela nie mają wpływu na prawo pobytu dziecka zapisanego do placówki edukacyjnej w celu pobierania nauki oraz na prawo pobytu rodzica, który sprawuje nad tym dzieckiem faktyczną opiekę.

Court of Appeal (sąd apelacyjny, Zjednoczone Królestwo), do którego wniesiono te dwie sprawy zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości o ustalenie, czy wykładnia art. 12 rozporządzenia zawarta w wyroku w sprawie Baumbast znajduje zastosowanie również po wejściu w życie nowej dyrektywy i czy prawo pobytu osoby sprawującej faktyczną opiekę nad dzieckiem nie podlega od tego momentu ustanowionym w dyrektywie przesłankom korzystania z prawa pobytu, a mianowicie wymogowi posiadania przez rodzica wystarczających środków utrzymania, aby nie stanowić obciążenia dla systemu pomocy społecznej.

¹ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1612/68 z dnia 15 października 1968 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty (Dz. U. L 257, s. 2).

² Wyrok Trybunału z dnia 17 września 2002 r. w sprawie C-413/99 Baumbast i R.

³ Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz. U. L 158, s. 77).

C-310/08 Ibrahim

Nimco Hassan Ibrahim, obywatelka somalijska przybyła do Zjednoczonego Królestwa w lutym 2003 r. w celu dołączenia do małżonka, M.B. Yusufa, obywatela duńskiego, który pracował tam od października 2002 r. do maja 2003 r. Małżeństwo to ma czworo dzieci obywatelstwa duńskiego, w wieku od roku do 9 lat. Troje najstarszych dzieci przybyło do Zjednoczonego Królestwa wraz z matką, a czwarte dziecko urodziło się w Zjednoczonym Królestwie. Dwoje najstarszych dzieci odbywa od czasu przyjazdu naukę w szkole publicznej.

W czerwcu 2003 r. i w marcu 2004 r. M.B. Yusuf wnioskował o przyznanie mu zasiłku z tytułu niezdolności do pracy. Po stwierdzeniu, w marcu 2004 r., jego zdolności do pracy opuścił on Zjednoczone Królestwo. W okresie pomiędzy zakończeniem stosunku pracy a wyjazdem ze Zjednoczonego Królestwa przestał spełniać przesłanki zgodnego z prawem pobytu w tym państwie na podstawie prawa wspólnotowego.

N. Ibrahim doprowadziła do orzeczenia separacji po wyjeździe M.B. Yusufa. Nigdy nie była ona niezależna finansowo i polega całkowicie na pomocy społecznej. Nie posiada ubezpieczenia zdrowotnego i korzysta z usług National Health Service (państwowej opieki zdrowotnej). W styczniu 2007 r. N. Ibrahim wniosła o przyznanie jej i jej dzieciom pomocy mieszkaniowej. Wniosek ten został oddalony z tego powodu, że tylko osoby korzystające z prawa pobytu przyznanego w prawie Unii mogą ubiegać się o taką pomoc, a tymczasem ani N. Ibrahim, ani jej mąż nie przebywają w Zjednoczonym Królestwie na podstawie prawa Unii. N. Ibrahim wniosła skargę na tę decyzję do sądu krajowego.

C-480/08 Teixeira

M. Teixeira, obywatelka Portugalii, przyjechała do Zjednoczonego Królestwa w 1989 r. wraz ze swoim mężem, również obywatelem Portugalii, i pracowała w tym państwie członkowskim aż do 1991 r. Ich córka, Patricia, urodziła się tam w dniu 2 czerwca 1991 r. Następnie M. Teixeira i jej mąż rozwiedli się, ale oboje pozostali w Zjednoczonym Królestwie. W latach 1991-2005 M. Teixeira pracowała z przerwami w Zjednoczonym Królestwie, a Patricia odbywała naukę.

W czerwcu 2006 r. jeden z sądów orzekł, że Patricia powinna mieszkać z ojcem, lecz może mieć kontakt z matką tak często, jak sobie tego życzy. W listopadzie 2006 r. Patricia zgłosiła się na kurs opiekunek dla dzieci w Vauxhall Learning Centre w Lambeth. W marcu 2007 r. Patricia przeprowadziła się do matki.

W dniu 11 kwietnia 2007 r. M. Teixeira zwróciła się o udzielenie pomocy mieszkaniowej dla osób bezdomnych. Wniosek ten został oddalony z tego powodu, że M. Teixeira nie korzystała z prawa pobytu w Zjednoczonym Królestwie, ponieważ nie pracuje i nie posiada w związku z tym własnych środków. M. Teixeira zakwestionowała tę decyzję przed sądem krajowym podnosząc, że korzysta ona z prawa pobytu ze względu na to, że Patricia odbywa naukę.

W swoich dzisiejszych wyrokach Trybunał przypomniał, że **art. 12 rozporządzenia pozwala uznać, że w związku z prawem dostępu do kształcenia w przyjmującym państwie członkowskim, dziecku pracownika migrującego przysługuje samodzielne prawo pobytu.** Przed wejściem w życie dyrektywy dotyczącej swobodnego przepływu obywateli Unii, kiedy to art. 10 rozporządzenia dotyczący prawa pobytu jeszcze obowiązywał, prawo dostępu do kształcenia, przewidziane w art. 12 tegoż rozporządzenia nie było uzależnione od warunku, by dziecko zachowało w czasie całego okresu swojej nauki szczególne prawo pobytu na mocy art. 10. Od chwili nabycia prawa dostępu do kształcenia prawo pobytu przysługuje samemu dziecku i nie może już zostać zakwestionowane. Artykuł 12 rozporządzenia wymaga jedynie, by dziecko mieszkało z przynajmniej jednym ze swoich rodziców w państwie członkowskim, gdy rodzic ten zamieszkiwał tam jako pracownik. Przepis ten należy więc stosować w sposób autonomiczny w odniesieniu do przepisów prawa Unii regulujących explicite warunki korzystania z prawa pobytu w innym państwie członkowskim.

Autonomia ta nie została podważona przez wejście w życie nowej dyrektywy. W tym względzie Trybunał podkreślił, że w odróżnieniu od innych artykułów rozporządzenia art. 12 rozporządzenia nie został ani uchylony, ani zmieniony przez dyrektywę. Ponadto prace przygotowawcze nad dyrektywą wskazują, że została ona zredagowana w taki sposób, aby zachować spójność z wyrokiem w sprawie Baumbast.

Następnie Trybunał stwierdza, że **przyznanie dzieciom i rodzicowi prawa pobytu nie jest uzależnione od przesłanki niezależności finansowej.** Wykładnia ta znajduje potwierdzenie w dyrektywie, która stanowi, że wyjazd obywatela lub jego śmierć nie prowadzą do utraty prawa pobytu przez jego dzieci lub rodzica.

W konsekwencji Trybunał stwierdza, że **prawo pobytu, z którego korzysta rodzic sprawujący faktycznie opiekę nad dzieckiem odbywającym naukę nie jest uzależnione od posiadania przez tego rodzica wystarczających środków utrzymania, aby nie stanowić obciążenia dla systemu pomocy społecznej** przyjmującego państwa członkowskiego.

Wreszcie, w ramach odpowiedzi na inne pytanie, które zostało postawione w sprawie Teixeira i które miało na celu ustalenie, czy prawo pobytu rodzica wygasa z chwilą osiągnięcia przez dziecko pełnoletniości, w kontekście tego, że córka M. Teixeiry ukończyła 18 lat w 2009 r., stając się zatem osobą pełnoletnią w Zjednoczonym Królestwie, Trybunał przypomniał, że brak jest jakichkolwiek ograniczeń wiekowych w odniesieniu do praw przyznanych dziecku w art. 12 rozporządzenia: prawo dostępu do kształcenia i odpowiadające mu prawo pobytu dziecka trwają do chwili ukończenia przez nie nauki.

Poza tym, prawo pobytu rodzica – nawet jeśli co do zasady zakłada się, że dziecko, które osiągnęło pełnoletniość jest w stanie zaspakajać swe własne potrzeby – może nawet ulec przedłużeniu poza chwilę osiągnięcia tego wieku, jeżeli dziecko to nadal wymaga obecności i opieki rodzica aby móc kontynuować i ukończyć naukę. Ocena tego, czy sytuacja rzeczywiście się tak przedstawia należy do sądu krajowego.

Trybunał stwierdził, że **prawo pobytu rodzica** sprawującego faktyczną opiekę nad dzieckiem pracownika migrującego w sytuacji gdy dziecko to odbywa naukę w przyjmującym państwie członkowskim **wygasa w chwili osiągnięcia pełnoletniości przez dziecko, chyba że nadal wymaga ono obecności i opieki tego rodzica, aby móc kontynuować i ukończyć studia.**

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793